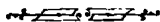

բականական և իմաստարանական արժէք: Նոր ձեռք չի վտարում հնին, այլ մնում է նրա հետ՝ ստանալով տարբեր իմաստ: Ատամ նշանակող բոլոր բառերը հնագոյն ներկայ դերբայներ են. բայց միմիայն սահակբիտի մէջ նա դեռ ևս գիտակցում է իբր ներկայ դերբայ. միւս լեզուների համար նրանք պարզ բառեր են: Անհնարին չէ, որ «ատամ» նշանակող բառերի արմատի բուն նշանակութիւնը մեր լեզուի մէջ միայն մնացած լինի, ինչպէս նրա ձևաբանական կազմի գիտակցութիւնը մնացած է սահակբիտ քերականի մօտ միայն: Հետևելով յունարաններին՝ ատամ բառը պէտք է համարինք «ուտող», քանի որ ծագում է *ēd արմատից, որ նշանակում է ուտել. հիմնուելով հայի լեզուական գիտակցութեան վրայ՝ պէտք է համարինք «կտրող, հատող», քանի որ՝ ինչպէս ես եմ կարծում՝ այդ բառի արմատն է ատ, որ նշանակում է կտրել: Արդ՝ կարծում եմ աւելի հաւանական է, որ հնագոյն մարդը ատամը համարէր կտրող քան ուտող: «Դանակ» բառը, որ կտրող գործիք է, կարծում եմ տրոհելի է իբր դանակ. իսկ իր արմատը՝ դան կշռելի է սահակ. dant (ատամ) և ն. պարսկ. دانه (ատամ) բառերի հետ: Այս տեղ ևս ատամ և հատանել, կտրել գաղափարները իմաստակից են. կտրող գործիքը համարուած է ատամ. և ատամ է համարուած՝ որովհետև ատամ նշանակում է կտրող: Որքան շատ մտածել այս նիւթի մասին՝ այնքան աւելի պիտի համոզուիր, որ ատամ բառը ատարմատից է, որի բուն իմաստը մնացել է մեր լեզուի մէջ. իսկ ատ՝ նշանակում է կտրել: Ես գիտեմ, որ ասածս մի են. թաղրութիւն է անշուշտ, բայց նկատելով բերած հիմքերս՝ թուում է թէ ենթադրութիւն «ծրի» չէ և ոչ «քմածին»:

Արանով վերջանում են Պ. Մ. Թիրեաքեանի մասնակի դիտողութիւնները. Բայց մի կարճ խօսք ես:

Եղած է «պարաշտ» ձև թէ չէ եղած. «պարաշտը» զոհ է նշանակում թէ մի ուրիշ բան. սրանք խնդիրներ են, որ կարելի է քննութեան առնել, ընդունել, հերքել կամ ուղղել: Ի՞նչ կարիք կայ ուրեմն զանազան անտեղի որակումներ տալու մի աշխատանքի, որի նպատակն է պարզել մթինը (խնդիր չէ յաջող թէ անյաջող ձևով): Եթէ ասածներս հիմնաւոր են, ուրակումները չեն կարող անհիմն դարձնել, իսկ եթէ անհիմն են՝ չեն կարող աւելի հիմնաւորել ընել, քան թէ են իրօք: Երկու դէպքում էլ չնպաստելով խնդրի պարզաբանութեան՝ կարող են միմիայն որակողին գծել իբր մարդ:

Ե. ԱՐԱՍԵԱՆ

Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՍՈՓԱԿԼԵՍ

Է Լ Ե Կ Տ Ր Ա

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազամեան՝ Տրովադայէն իր դարձին՝ սպանուեցաւ իր պաշտին մէջ՝ անհաստատելով ամուսինի մը ձեռքով: Սոյն ոճագործութեան պատճառ, Էլեկտրոս՝ իր դուստրը, զազտ առաւ իր Որեստէս մանուկ եղբայրը, և հաւատարմի ծառայի մը ձեռքով փախցուց Փոպկիս, ուր մնաւ ու զարգացաւ: Անկէ յետոյ, Էլեկտրոստէր և Էլեկտրոս՝ իր սեղիին ու մեղսակիցը՝ կը միայնին անոր դէմ ատելութեամբ. և իր հօր պաշտին մէջ կը վարդապետէ հնազանդ զերուհիի մը, նախապէս և թշնամանելով. և հէջ Էլեկտրոս սրտազին կը կանչէր եղբայրը՝ զոր ազատելէ. և որ իր ապաստանած տեղէն՝ կը խոտաւար գլուխի մը ոճագործները պատժելու: Բայց վրէժխնդրութիւնը զանազան կը կատարուի: Նոյն իսկ ամէն յոյս է դրել. ելած կը թուի երբ կը հասնին երկու փոփոխացիք, որոնց կը զգամեն Որեստէսի մազը Ուլիսթիական խաղերում մէջ՝ ինչուով իր կողմէն: Էլեկտրոս կը մտաւորի անհուն ցաւերու և յուսահատութեան: Բայց Որեստէս պատգամ խնդրելով Ապոլլոնին, և ճշմաններն անսալով, կը զանայն Արգոս՝ իր Պիլադէս բարեկամին հետ, իրենք են որ այն սուտ համբան հանք են որ պէս զի մարդապաններն յանկարծակիբ բերեն և անվտանգ իրենց վրէժխնդրութիւնն ի գործ դնեն: Էլեկտրոս իսկոյն կը հակառակ խաղանքը և կը ճանչնայ իր ա-

1. Համ. Ferd. de Saussure, Cours de linguistique générale, p. 104. էջ 316.

զատիչն ու իր եղբայրը, եւ մինչդեռ Էդիսթոս կը վազէ կու գայ տեսնելու աճիւնն անոր՝ զոր մեռած կը կարծէ, կը զանէ դեակը Կլիսանթիստաբէն քողէ մը տակ, ուր կը յուսար տեսնել Ալամմիտին որդին. եւ ինքն ալ կը սպաննուի հոն:

Այս է Իւլիթն այս գերեզման՝ ողբերգութեան: Տեսարանն՝ ուր եղբայր եւ քոյր զերար կը ճանչնան եւ կարտաքանք թերեւս ամենէն զորովալիցն ու ամենէն ողբերգականն են բոլոր ողբերգութեանց մէջ. — Դիոսկորիդէս քերթողը Սոփոկլէսի տապալնի վերնադրին մէջ կը կանգնէ թատրոններու աստուած Սպանդարամետը, ձեռքը կանացի դիմակ մը բռնած: Կը հարցնէ անցորդը. Որ՞ա է այդ դիմակը, կը լսէ. Անտիգոնէի կամ Էլիսկարայի. ընտրէ՛. քերթողին երկու զլուխ զործոցներն են:

ԱՆՁԻՆՔ

ԴԱՅԵԱԿ եւ զատարակ Արեւտէի.

ՈՐԵՍՏԷՍ, որդի Ալամմիտի.

ԷԼԵԿՏՐԱ, քոյր Արեւտէի.

ՊԱՐ, ՄԻԿԵՆՔի օրերգներէն.

ՔՐԻՍՈՒԹԵՄԻՍ, քոյր Էլեկտրայի.

ԿԼԻՏԵՄՆԵՍՐԷ, ժայր Արեւտէի եւ քոյրերուն.

ԷԴԻՍԹՈՍ, բռնաւոր, սիդէին անոր.

ՊԻԼԱԴԷՍ, բարեկամ Արեւտէի, անիօս.

Տեսարանն է ՄԻԿԵՆՔի հասարակաց մէջ հրապարակին վրայ, Ալամմիտի պալատին առջեւ.

ԱՌՍ.ԶԻՆ ԱՐԱՐՈՒԱԾ

ԴԱՅԵԱԿ, ՈՐԵՍՏԷՍ, ՊԻԼԱԴԷՍ, ԷԼԵԿՏՐԱ,
ՊԱՐ, ՔՐԻՍՈՒԹԵՄԻՍ

ԴԱՅԵԱԿ

Ո՛վ դու որդեակ Ալամմիտի, որ երբեմն
Իլիոնի առջեւ էր պետ բանակի,
Արդ դուն կրնաս քու աչքերովդ տեսնել
Տեղերն՝ որոնց դուն միշտ փախազ ունէիր:
Ահաւասիկ է անձկալի հին Արգոսն,
Ահա անուառն՝ ինաքոսի աղջկան¹
Որ կատղեցաւ խայթուածքներէն բոռերու,
Ո՛վ Որեստ, այս ալ զայլասպան աստուածին²
Հրապարակն է Լիկեան³. Իսկ այդ ձախ կողմին՝

Հռչակաւոր՝ չըքեղ մեհեանն Հերայի.
Քայց ուր հասեր ենք՝ համարէ դուն տեսնել
Մեծափարթեմ Միկէնք. իսկ տունն արիւնոուլտ
Պեռպիդեանց⁴ ահա. ուրիշ առի քեզ՝
Խողխողումէն յետոյ քու հօրդ՝ հայրապատ
Քրոշըդ ձեռքէն ու փրկեցի, եւ ըզբզ
Տարի սնուցի եւ այդ հասակդ հասցուցի,
Որպէս զի հօրըդ մահուան վրէժը խնդրես:
Արդ, Որեստէս, ու դուն, ո՛վ հիւր սիրիկ
Պիլադէս, պէտք է որ փութով որոշնք
Թէ քնչ ընենք պիտի. զի վաղ իսկ արդէն
Արեգակին լուսապայծառ ճառագայթն
Առաւտեան ձայներն ահա կ'արթնցնէ
Թռչուններուն, եւ ցայլը մութ ու տըխուր
Անհետացաւ իր աստղերուն բոյլերով:
Արդ պալատին ոչ ոք չեւած տակաւին՝
Խօսք մէկ ըրէք. անանկ կէտի մը հասանք,
Որ վարանիլ չ'ըլլար, զործել պէտք է շուտ:

ՈՐԵՍՏԷՍ

Ո՛վ դուն ամէն ծառաներէ սիրելիդ,
Ի՛նչպէս յայտնի նշաններով կը ցուցնես
Քու բարութիւնդ զոր ունեցար մեզ հանդէպ.
Ինչպէս ազնիւ ձին՝ թէպէտեւ ծերանայ,
Վըտանգի հոտն առնելուն չի՛ կորցնել
Իր քաջութիւնն, այլ կը ցրցէ ականջներն,
Այսպէս եւ դուն մեզի խրախոյս կը շնչես,
Կը խոյանաս մեր առջեւէն նահատակ:
Արդ եւ մտքիս խորհուրդն յայտնեմ պիտի քեզ,
Ու դուն ուշի ուշով մըտիկ ըրէ ինձ,
Եւ թէ սխալիմ՝ պատշաճը դուն տնօրինէ:
Ջի երբ հասայ ես դիւթարանը Պիթեան⁵
Ուսանելու համար թէ քնչ հնարքներով
Սպանողներէն պիտի խնդրեմ հօրս վրէժն,
Ապողոն ինձ պատգամ տուաւ, զոր ահա
Պիտի լըսես. «Միայն, անզէն, անզինուոր,
Պէտք է որ դուն հատուցանես քու ձեռքով
Գաղտնորդայի՞ դաւով արդար պատուհաս»:
Այս պատգամին չուքն տակ արդ փնտէ՛ դուն
Յարմար վայրկեանն ու ներս մըտիր այրունիք.
Տեղեկացիր թէ քնչ կ'անցնի կը դառնայ,
Եւ հաւատարմ տեղեկութիւն բեր մեզի:
Քու ծերութեանդ պատճառաւ, եւ դարձեալ

1. Դից նուիրուած ամէն տեղ՝ ծառ ըլլար թէ ոչ՝
անտառ կը գտնուի Յոյներէն.

2. Յով. զոր կը սիրէր Արամազդ, եւ զայն արշաոօր
փոխեց՝ Հերայէն ծածկելու համար իր սէրը. բայց Հե-
րա իմանալով՝ զոռիներու ձեռքով կատղեցուց զայն:

3. Ապողոն, իբր հովիւ Քենամի գայլերու, եւ զի ինքն

էր որ աշխարհէն զայլերը ստակեցուց.

4. Ուր կար հռչակաւոր տաճար Ապողոնի.

5. Ուր շատ սպանութիւններ զործուեցան Տանտազո-
սէն սկսեալ.

6. Այսինքն է Ապողոնի.

Զի շատ շատոնց դուռն բացակայ ես ասկէ,
 Զըկարենան պիտի ճաննալ քեզ անոնք՝
 Եւ քեզ այսպէս ծաղկապընակ¹ տեսնելով՝
 Զըկասկածին պիտի վըրազ: Ըսելիքդ
 Ահա. թէ դուռն փովկիսցի պանդուխտ մ'ես
 Փանտոէոս² անուն անձէ մը գրկուած,
 Զի աս պի՛նտ մեծ նիզակակիցն է անոնց:
 Դուռն երդումով պատմէ անոնց թէ Որեստ
 Բուռն օրհասով մեռաւ մարտին մէջ Պիթիան,
 Անուահողով կառքէն գետին գլորելով:
 Դուռն քու խօսքերդ յօրինէ այս ոճին վրայ:
 Իսկ մենք պիտի նախ եւ առաջ պընսկենք
 Հօրըս շիրիմն ըստ փերոսի պատգամին,
 Վրան նըլէրներ հեղուով, իրեն ձօնելով
 Խոպտալիքներ մեր մագըրէն³, եւ ապա
 Պիտի դառնանք պղնձէ սափոր ձեռքերնիս,
 Զոր ինչպէս դուռն գիտես՝ պահած ենք ծածուկ
 Հոս թուփերուռն մէջ, որպէս զի խաբելով
 Զանոնք խօսքով՝ բերենք անոնց աւետիս,
 Թէ այրելով մարմինս մոխիր է դարձեր.
 Մենելի տեղ դրուելէն ինչ վընաս ինձ,
 Մինչ իրապէս ողջ եմ, եւ փառք կը շահիմ:
 Խօսք մ'երբ բարիք կը բերէ՝ չէ երբեք չար:
 Զի ես յաճախ իմաստուններ իսկ տեսայ
 Որոնք շըշուկ տարածեցին թէ մեռան.
 Բայց դառնալով ետքն հայրենիք՝ աւելի
 Մեծաբոցեան, ինչպէս եւ ես կը յուսամ
 Այս շըշուկին շնորհի փայլիլ տակաւին
 Ոսոխներուս աչքին ասողի մը նըման:
 Բայց, ո՞վ երկիր հայրենական, ու դուք ո՞վ
 Իմ գաւառիս աստուածներ, ինձ շնորհեցէք
 Բարեյալնոց դարձ, եւ դու տուն հայրենի
 Ընդունէ գիտ, - զի մաքրելու կու գամ քեզ
 Վըժխնդրութեամբ՝ աստուածներէն դրդուած, -
 Եւ այս երկրէն գիտ մ'արձակէք անպատիւ,
 Այլ գիտ ըրէք տէր եւ ժառանգ ինչքերու
 Եւ նորոգէ իմ պալատիս: Ես տանք
 Ըսի ահա. դուռն, ծերուելի, որ կ'երթաս
 Հիմա՝ խնամով ուշ դիր գործիդ, եւ հսկէ.
 Մենք կը մեկնինք. պատե՛ն առիթը ահա,
 Մեծ ոստիկան մարդոց ամէն գործերուն:

ԻԼԻՅՏՐԱ

Աւագ, որքան դժբախտ եմ,

ԴԱՅԵԱԿ

Ո՛րդեակ, կարծես թէ հեծութին կը լըսեմ
 Դըրան ներսէն, աղախիթի մ'է անշուշտ:

ՈՐԵՍՏՅՕ

Հէգ էլեկտրան չըլլայ. կ'ուզե՛ս կենանք հոս
 Եւ իր ողբերը լըսենք:

ԴԱՅԵԱԿ

Ո՛ն, ո՛ն երբեք:

Ոն մէկ բանի չըձեռնարկենք՝ փերոսի
 Պատուիրանէն առաջ. այլ նախ ըսկըսի՛ք
 Հօրըդ շիրմին վըրայ հեղուլ նըլէրներ.
 Ատոնք ահա պիտի բերեն մեր գործին
 Յաջողութիւն եւ յաղթութիւն ապահով:

ԻԼԻՅՏՐԱ

Ո՞վ սրբենի լոյս զըւարթ

Եւ միահարթ օդ երկրի,

Ո՞րքան երգեր ողբանուագ,

Փանի՛ քանի՛ հարուածներ

Կուրծքիս վըրայ արիւնոտ

Զըլըսեցիր դուն՝ գիշերն

Երբ կը մեկնէր խաւարչուտ:

Սակայն գիշերին երկայն պահերուն

Լոկ իմ անկողինըս գիտէ տըխուր՝

Բընակարանին մէջ այս զգուելի՛

Արցունքներն որով կու լամ դժբախտ հայրս,

Որուն խընայեց Արէսն արիւնառւշտ

Խուժուժ երկրին մէջ, բայց մայրս ու Էգիսթ՝

Սիրեխն իր շնացող՝ մարդասպան սակրով

ձեղքեցին զըլուխի՛ ինչպէս կը ճեղքէ

Մարդը մայրեւոր կաղնին հինաուրց:

Եւ միայն աղշիկդ է որ կու լայ, հայր,

Այդ մահն ողբալի, այդ մահն անարժան:

Բայց չըզարդիմ պիտի ողբէ ու կոծէ

Տորչափ տեսնեմ աստղերուն զարձն ու այս օրն,

Ողբանըւագ շնչտերս հնչեն պիտի միշտ

Հայրենական ապարանքին դրան առջեւ

Հանգուռաւորի որգեկորոյս սփռակին:

Ո՞վ տուն Պղոտտին եւ Պերսեփոնեայ,

Ո՞վ դժժոխական Հէրմէս, եւ անհղ

Անէծք վեհաշուք, ու դուք Եւմենիայք

Դուստրեր մեծարոյ դից, որ կը տեսնէք

1. Իբր ակնաբեր Որեստէի մահուան՝ խաբկանոց
 ծաղկեպսակ էին:

2. Փանտոէոս կամ Փանտուէս եւ Կըխոս՝ արքաներ
 էին Փովկիսի, առաջինը՝ Պանոպէի, երկրորդը Կրի-
 սայի՝ ուր ապաստանած էր Որեստէս. ասոր որդին էր

Սարդիէոս, եւ ասոր՝ Պելուգէս. այդ թագաւորներուն
 իբրաւու հետ թշնամութիւնը կը վստահանքներ Էգիսթոսն
 ու Կլիտեմնեսարէն:

3. Սովորութիւն էր գերծուլ կամ փոքրէլ մագըրը
 մեռելներուն վրայ:

Անոնք որ մահեր կը մեռնին անպարտ,
Եւ անկողիններ գողցող սիւղիսներն,
Եկէ՛ք օգնեցէ՛ք, մեր հօրը մահուան
Վրէ՛ժն առէ՛ք, եւ ինձ դրկեցէ՛ք եղբայրս.
Ջիւ ես առանձին չիմ կրնար տանիլ
Ձիւս ընկնող ցաւին ծանրութիւնն անդ:

ՊԱՐ

Դստրիկ Էլեկտրա, դստրիկ չըւառ մօր,
Ինչո՞ւ դուն այդպէս միշտ ողբէ անյազ
Կը սպառես ինքզինքդ հօրը մահուան վրայ,
Ազամեմունի, որ երբեմն ինկաւ
Դրուժան ամպարիշտ մօրը ցանցին մէջ
Եւ մատնուեցաւ ոճրագործ ձեռքով:
Ո՞հ, հեղինակն այս ոճիրին սատկէ՛ր,
Եթէ կը ներուի ինձ այսպէս ըսել:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Բողբոջներ վեհազուն ծընողքներու,
Վիշտերու եկեր էք դուք ըսփոփել.
Գիտեմ եւ կը զգամ ձեր գուլթն ու գորով.
Բայց ես չեմ ուզեր տեղի տալ, դադրիլ
Հեծելէ թշուառ իմ հօրըս վըրայ:
Բայց յանուն սիրոյն՝ զոր ինձ կը ցուցնէք
Թողէ՛ք որ այսպէս հեծեմ եւ ողբամ,
Այ, այ, թողէ՛ք զիս, կը պաղատիմ ձեզ:

ՊԱՐ

Սակայն քու հայրըդ դժոխքին
Հասարակաց ճախճախուտէն
Պիտի չգօրես հանել դուն դուրս
Ո՛չ կոծերով, ո՛չ աղբրսով:
Այլ կը հալիս ու կը մաշիս
Անհրնարին հառաչներով
Եւ ցաւերով դառնակսկիծ,
Որոնք անհուն աղէտներուդ
Ձեն բերեր ո՛չ մէկ ըսփոփանք:
Ինչո՞ւ համար կը փափագիս
Անտանելի դուն բաներու:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Անգուժ մահով մեռած ծընողը մոռցողն
Անըզգամ է. իսկ ան որ միշտ կը հեծէ,
Կու լայ Իտիսը, միշտ Իտիսը սիրուն՝
Ինձ սիրելի է, այն թուշիկն՝ երկնշուտ

1. Կը հսկանա՞ն փիլոմելա՝ որ է սոխակ. բայց աւելի
Լաւ Պրոզէ՛ք՝ քոյրը, այսինքն՝ ծիծառը, որ կ'ողբայ
Միշտ իր եւ Տերէոսի Իտիս որդւոյն մահը, զոր իր եւ
քրոջ վրէժն ինչորեւէ համար սպաննեց՝ անոր հետ մէկ
եղած:

Որ է բանբեր Արամազդի: Նիորէ՞ք,
Ո՛վ մայր դժբախտ, ես քեզ իբրեւ դիցունհի
Կը դաւանիմ, դուն որ քարէ չիրմիդ մէջ
Կը հեղուս միշտ եւ հանապազ արցունքներ:

ՊԱՐ

Որդեակ, ցաւերն երեսն իրենց
Միայն քեզի ցոյց չըտըւին
Մահկանացուաց մէջ. դուն ինչո՞ւ
Համակամ չես նըման անոնց
Որոնք քեզի են համարիւն,
Ինչպէս կ'ապրի Քրիստոթեմիս՝,
Ռիփեանաւստս. եւ ան որ արդ
Առոյգ հասակը կը ծածկէ
Վիշտերու թանձր քողին տակ,
Ջոր Միկէնքի երկիրը պերճ
Պիտի 'նդունի, երբ հօրամոյնն
Հոս գայ՝ Ձեւսի բարեացակամ
Պաշտպանութեամբ՝ ինքն Որեստէս:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Որեստ, որուն ըսպասելով անգաբար,
Ես անգաւակ, անհարսնացեալ օրիորդ,
Միշտ կը չըմիմ արտասուաթոր, եղկելի,
Աս վիշտերուն մէջ որ չունին բընաւ վերջ.
Ան կը մոռնայ սակայն ցաւերն որ ըզգաց
Եւ այն բաները զորս իրեն գիտցուցի՝.
Որչափ անգամ պատիր յոյսեր տըւաւ ինձ,
Վասն զի միշտ կը փափագի երեւալ,
Փափագելով հանդերձ սակայն չ'երեւար:

ՊԱՐ

Սիրտ առ, սիրտ առ, դուն, ո՛վ որդեակ,
Մեծ Արամազդ մը կայ երկինքն՝
Ամէն բանի տէր եւ տեսու:
Վրէժ խնդրութեան զայրոյթը բարկ
Անոր յանձնէ ու դուն մի՛ շատ զայրանար
Քու ատելեացըդ դէմ, եւ ո՛չ ալ մոռցիր.
Ձի ժամանակն աստուած մըն է հնչտալուր:
Ազամեմեանն ճետը որ կը բնակի
Կրիսայի ափերը պաճարարօտ,
Նոյն նըման աստուածն՝ Անեռնի տէրն
Անդարձ չեն, ու չեն քեզ թողած լըթած:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Բայց իմ կենանքս մեծ մասն անյոյս անցաւ գնաց,

2. Նիորէ՛ք՝ իր գաւակներուն ցաւէն քար դարձաւ եւ
դեռ կ'աղբատուէ:

3. Երկուքն ալ Ազամեմեանի դուտերի, Էլեկտրայէն
զատ՝ զոր Հովնթոս Լաւորիէն կը կոչէ. միւսը՝ Որեստէս:

Եւ չեմ այլ եւրս դիմանար. կը մաշիմ
Առանց ծնողքի, չունիմ սիրուն ամուսին
Որ պաշտպանէ զիս. ի՞նչ կ'ըսեմ. օտար մէկն
Եմ համարուած արքունիքին մէջ իմ հօրս,
Առանց պատուի, ծածկուած այս անարժան
Ըզգեստներով, եւ իբրը սնունդ կ'ընդունիմ
Ձեռնի ուտեստ՝ դատարկ, թափուր սեղանէ:

ՊԱՐ

Ողորմ ողորմ բարբառներ՝
Ագամե՞նուն երբ դարձաւ.
Ողորմ ողորմ բարբառներ
Կոչունքներու բարձին քով,
Երբոր տապալը պըղկնէ
Իշաւ եւ հօրըզ զարկաւ.
Կենզը նիւթնց, ըսպաննեց
Տռփին, եւ ոճիւր մեղքը սեւ
Ենան միասին չարաչար,
Հեղինակն ո՞վ ալ ըլլայ,
Աստուածներէն մին՝ թէ մարդ:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Ո՛վ օր քան ամէն օր ինձ ասելի,
Ո՛վ գիշեր, ո՞վ դառն ընթրիքի ժանտ ցաւ,
Ուր զոյգ ձեռքէ հայրս տեսաւ անարգ մահ,
Որ մասնեցին զիս, կեանքըս չուպեցին.
Որոնց մեծ աստուածն ուխտիական
Իցիւ տար կըրել ցաւեր վրիժառու.
Իցիւ այդպիսի եղունջ մ'յետոյ
Երջանիկ վայրկեան մ'իսկ չըվայելեն:

ՊԱՐ

Մըտածէ չափը չանցրինէլ. չե՞ս գիտեր
Թէ ինչպիսի՞ն աստիճանէ ինկար վար,
Եւ ինչպիսի՞ն անարգական կորանքի
Մատնեցիր դուն քեզ, մշտական կըռիւններ
Հանեցիր քու տրտմածախիծ հոգեւովդ,
Եւ աղէտի վըրայ աղէտ դիզեցիր:
Խեղճ չէ քան գիւնը հըզօրին դէմ մարտնչիլ:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Ըրի ստիպուած զարհուրելի
Եւ անաւոր բաներէ.
Գիտեմ, ծանօթ է ինձ մոլուցքս.
Ի՛նչ ալ ըլլայ սակայն, ես
Պիտի չդադրիմ ողբ ու կոծի
Աղէտներուս մէջ՝ ցորշափ
Ապրիմ, եւ ո՞վ սիրաւորունդ

Հառաւիղներ, ես որմէ՞

Պիտի լըսեմ իմ վիճակիս
Յարմար խօսքիս հաճելի:
Սփոփիչներ, զիս թողէ՞ք, թողէ՞ք,
Ձունին ցաւերըս վախճան.
Իմ ողբերէս բընաւ երբեք
Պիտի չդադրիմ, որ նըման
Արցունքներուս անհուն են:

ՊԱՐ

Բայց բարեսէր մտքով ես
Կ'ըսեմ քեզի. իբրը մայր
Գորովալի, որ չարիք
Չարիքի վրայ չըբարդես:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Եւ վշտիս ի՛նչպէս չափ դընել. օ՛ն, խօսէ,
Վախճանեալները թողլըքելը լաւ է:
Ո՞ր մարդուն մէջ ծընաւ խորհուրդ այսպիսի:
Թող չըյարգուիմ ես անոնցմէ, թող խաղաղ
Չապրիմ, հանգիստ չըվայելեմ, եթէ ես
Երեսող պատուող ողբերուս թեւը քշտեմ.
Ձի եղկելին եթէ հող է, ոչինչ է,
Եթէ անոնք ըսպանութեան փոխարէն
Պիտի մընան անվըրժ, օ՛ն, թող կորսուին
Մարդոցմէ՛ զուժ եւ պատկառանք սպաւըսպուռ:

ՊԱՐ

Աղջիկս, ես հոս եկած եմ քու օգուտիդ
Եւ իմիսիս համար. եթէ չեմ խօսիր
Հանդապէս, յաղթէ՞, եւ մենք պատրաստ ենք
Հետեւելու ամէնքս քու խորհուրդդդ:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Կ'ամփնամ, ո՞վ կիներ, անհուն ողբերովս
Եթէ ձեզի կը թըլիմ խիստ ծայրայեղ.
Բայց ներեցէ՞ք, բռնադատուած եմ հարկէն:
Ձի ի՛նչպէս կին մը բարեւոհմ' տեսնելով
Հօրն աղէտներն՝ ինձ պէս պիտի չաշխարէր.
Կա մանաւանդ որ ես գիշեր ու ցերեկ
Անոնց անվըր կը տեսնեմ աւելի
Քան նըւազիւն. եւ նախ եկաւ զըտուս զիս
Ձիս ծընող ժօրս անագորոյն ժանտութիւնն.
Եւ ապա իմ հայրս ըսպանող մարդոց հետ
Բընակակից եմ տանըս մէջ, անտոյմէ
Կախում ունիմ, եւ անոնք են որ ինծի
Կարեւորներն ուզեն կու տան, ուզեն՝ ոչ,
Եւ յետոյ ի՛նչ տըխուր օրեր կը կարծես

1. Ագամե՞նուն զարժին՝ չարիքներ կը զուգակէին բարեկամները. եւ ապա սպաննուեցաւ կոչունքի ասուն:

2. Այսինքն է՝ լաւագո՞յնն ըսէ, եւ քեզի մտիկ պիտի ընենք:

Թէ կ'անցնենմ, երբ կը տեսնեմ Էգիսթոսն
 չօրքս զահին վըրայ բազմած. կը տեսնեմ
 չօրք ըզգեստներն հազած, եւ նոյն կրակին քով՝
 Ուր խողխողեց զանի՝ հեղուլը նուէրներ,
 Երբ կը տեսնեմ հուսկ ամենէն սոսկալի՝
 Զարհուրելի լըբութիւնն, հայրս ըսպաննողն
 չօրք անկողնին մէջ քրէկորու մօրքս հետ,
 Եթէ արժան է կոչել մայր՝ հոմանինս:
 Բայց այնչափ է յանդընդետութիւնը նէրա
 Որ կը զուգուի այդ վատընէր պիղծին հետ,
 Առանց դժոխքի կատաղեացմէ վախճալու,
 Ի՞նչ կ'ըսեմ. նէ կարծես թէ ծափ զարնելով
 Եղածներուն, տարեղարձին այն օրուան
 Ուր ըսպաննեց հայրքս դաւով, կը սարքէ
 Պար ու կաքաւ, եւ կը զոհէ ոչխարներ
 Ամէն ամիս աստուածներուն փրկարարս:
 Ես եղկելիս իմ տանըս մէջ տեսնելով
 Ասոնք՝ կու լամ ու կը մաշիմ. կ'անիծեմ
 չօրք անունով՝ կոչուած ինչոյքը մախիզ-
 Զի քաղցրութիւնն անգամ տրուած չէ ինծի
 լալու այնքան՝ որքան որ սիրտըս կ'ուզէ:
 Զի լըբախօս այդ կինը վրաս կը փրթի
 Նախատանօք. «Ո՛վ ատելիդ աստուածոց,
 Քու հայրըդ լոկ մեռաւ. չըկայ ուրիշ մարդ
 Որ տուգի մէջ ըլլայ. ստակէ՛ չարաչար,
 Եւ դըժոխքի թող աստուածները երբեք
 Զըզադրեցնեն քու հառաչներդ ու ողբերդ »:
 Ինձ այս խօսքերը կ'ուղղէ այն լեպելտին.
 Իսկ թէ չըլուկ մ'աղակալն հասնի թէ Որեստ
 Պիտի դառնայ, կատաղած վըրաս կը վազէ:
 « Քու երեսէդ չէ՞ որ կ'ըլլան այս բաներն,
 Քու գործըդ չէ՞, դուն որ ձեռքէս խըլեցիր
 Որեստն ու զայն օտար երկիր փախցուցիր:
 Գիտցիր սակայն, որ դուն ատար փոխարէն
 Պիտի 'նդունիս արժանաւոր պատուհաս »:
 Ա՛ս կը հաշէ, բայց միեւնոյն ժամանակ
 Իր անուանի փեսան՝ ամէն բանի մէջ
 Զարաշուէրն, եղեռնագործ հրէշ ճիւղին
 Որ կը կուռի լոկ կիներու օգնութեամբ,
 Քո՛վը կեցած՝ զայն աւելի կը զրգոնէ:
 Իսկ ես, աւաղ, ըսպասելով որ Որեստ
 Գայ եւ դնէ վերջ իմ անհուն ցաւերուս՝
 Կը լըմննամ. վատըն զի միշտ յամելով
 Գործի մը ձեռք զարնելու՝ ինչ յոյս որ ես
 Ունէի մօտ թէ հեռաւոր՝ տապալեց:
 Մի՛թէ նըման դէպքերու մէջ հնամր է
 Որ չափաւոր եւ բարեպաշտ ըլլայ մարդ:

1. Զի այն գործէն վերջ, Ազամեմեռեան կը կոչէին
 այսպիսի խնջոյքներ:

Զարիքի մէջ եղողը չար կը գործէ:

ՊԱՐ

Մինչ այդ բաները դուն մեզի կը խօսիս,
 Օ՛ն, ըսէ ինձ, Էգիսթը տո՛ւնն է՝ թէ դուրսն:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Դուրսն է անշուշտ. դուն մի՛ կարծեր որ շմէն
 Կարենայի անցնիլ ես մօտ թէ ըլլար.
 Ան Միկէնքի մէջ չէ՛ դաշտերն է զացեր:

ՊԱՐ

Եթէ այդպէս է, քեզի հետ աւելի՛
 Վստահութեամբ պիտի խօսիմ համարձակ:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Ինչ որ կ'ուզես՝ հարցուր, հեռու է անի:

ՊԱՐ

Արդ ես քեզի կը հարցնեմ. ի՞նչ կ'ըսես,
 Եղբայրդ կու գա՞յ շուտ, թէ պիտի ուշանայ.
 Ասի կ'ուզեմ գիտնալ ես:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Ան կը խօսի

Դարձի վըրայ, սակայն եկածը չըկայ:

ՊԱՐ

Զի մարդ երբ մեծ գործի մը ձեռք կը զարնէ
 Սովորաբար վարանումով կը շարժի:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Բայց զինքը ես չազատեցի վարանմամբ:

ՊԱՐ

Քաջալերուէ՛. ի բնէ բարի է անի,
 Եւ պիտի 'լլայ իր սիրելեացն օգնական:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Գիտեմ. թէ ոչ՝ երկար չէի ապրեր ես:

ՊԱՐ

Ա՛լ մի՛ խօսիր, զի կը տեսնեմ համահայր
 Եւ համամայր Քրիստոթեմիս քոյրդ ահա,
 Որ ձեռքին մէջ մեռելոյթներ կը զըրէ
 Նըման անոնց որ մեռելոց են յատուկ:

ՔՐԻՍՏՈԹԵՄԻՍ

Քոյր, ինչո՞ւ դուն զաւիթէն դուրս ելլելով
 Ատանկ խօսքեր կ'արտաբերես տակաւին.
 Զըստովեցո՛ւց քեզի երկար ժամանակն
 Ինքզինքդ զուր ցատուածներու չըյանձնել:

Ես ալ գիտեմ թէ մեր արդի կացութիւնն
Անհրապարհ է, եւ եթէ զօրութիւն
Ունենայի, պիտի յայտնի ցուցնէի
Այնոնց ես իմ ըզգացումներս բոլոր:
Բայց մըրըրկի տանն ինձ լաւ կը թըւի
Առաջատները ծալելով նաւարկել,
Քան գործ մ'ընել կարծելով՝ չար բան մ'ընել:
Կ'ուզեմ դուն ալ օրինակիս հետեւիս:
Իրաւունքիդ մէջ ես սակայն, մերժելու
Իմ խորհուրդներս եւ քու գիտցածդ ընելու:
Բայց թէ կ'ուզեմ ազատութիւնըս պահել,
Զօրաւորին պէտք է որ ես հնազանդիմ:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Ի՞նչ դժբնդակ բան է որ դուն մոռնալով
Հայրըդ որուն զաւակն ես՝ փոյթ ու խընամ
կը տանիս մօր մը մեղապարտ. զի խրատներն
Որ դուն կու տաս ինծի՝ անկէ են քեզի
Թելադրեալած բոլոր, եւ դուն չես խօսողն:
Արդ երկուքէն մէկն ընտրէ. կամ խելքըդ դուն
կորսնցուցեր ես, կամ եթէ քովդ է դեռ,
Այլ եւլս քու սիրելիներդ չես յիշեր.
Դու ինքըդ ինձ քըչիկ մ'առաջ կ'ընէիր,
Որ զօրութիւն ունենայիր եթէ դուն,
Ո՞րքդ պիտի ցուցնէիր անոնց դէմ.
Ու երբ ահա պիտի խնդրեմ հօրըս վրէժն,
Ինձ չես օգներ, կ'ուզես զիս եւս կեցընել:
Աս՝ ոճիրէն զատ վատութիւն մըն ալ չէ՞:
Զի սորվեցուր ինձ, կամ սորվէ՞ դուն ինէ.
Ի՞նչ կը չափեմ դադրեցընեմ թէ ողբերս.
Զէ՞ որ կ'ապրիմ. անտարակոյս գէշ, գիտեմ,
Բայց կը բաւէ ինծի: Գոնէ զանոնք ես
կը չարչարեմ, եւ կը պատուեմ հօրս ուրուն
եթէ հոն վաճըր ոեւէ շնորհ մը կայ:
Ատելութեան մասին դուն մեզ կը խօսիս,
Բայց չըթուցնով միայն, զի դուն իրապէս
Հօրդ ռճրապարտ խոշորներուն հետ կ'ապրիս:
Արդ ես ասոնց տեղիդ չըտամ պիտի բնաւ
եթէ երբեք նոյն իսկ բերէ մէկն ինծի
Քու պարգեւներդ որոնցմով դուն կը ճոխաս.
Գնեն թող քեզի չըբեղաճոխ տեսնեն
Ու վայելէ համադամներ յղփուլեմամբ,
Իսկ ես կ'ուզեմ միայն որ զիս չընեղեն,
Այս ահա իմ միակ սընունդս. ու ես քու
Պատուիդ բաստիդ չեմ նախանձիր. դո՛ւ ինքնին՝
եթէ խելքով ԸԼԱյիր. արդ մինչ կրնաս
Փերփառունակ հօր մը զաւակը կոշտիւ,
Կոշտէ՞ զաւակը մօրդ. այսպէս շատերուն
Եղբոնաւոր պիտ' համարուիս, մատնելով
Մեռած հօրդ հետ՝ սիրելիներդ բոլոր:

ՊԱՐ

Աստուածներուն անունով, մի՛ բարկութիւն.
Դուք մէկ մէկու խօսքէն կրնաք օգտուիլ,
Դործածելով դուն անոր, ան՝ քու խօսքերդ:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Օրիորդներ, իր խօսքերուն վարժ՝ եմ ես.
Եւ պիտի լուռ իսկ մընայի, չըլլայի
եթէ լըսած՝ որ մըրըրկի մ'ահաւոր
կը պատրաստուի ահա վըրան փրթելու,
Որ պիտի վերջ դնէ իր երկայն հեծութեանց:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Օ՛ն, խօսէ, ի՞նչ է այդ ահեղ մըրըրկին:
Եթէ այս իմ աղէտներէս աւելի
Մեծ բան մ'ըսես, ալ դէմ պիտի չըխօսիմ:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Ինչ որ գիտեմ՝ ամբողջ ըսեմ պիտի քեզ:
Զի եթէ դուն քու ողբերդ չըզադրիս,
Գիտցած եղիր, անոնք զրկեն պիտի քեզ
Տեղ մ'ուր պիտի արեւու լոյս չըտեսնես.
Ողջ ողջ թաղուած զնդանարգել այրի մէջ՝
Պիտ' աղէտներդ երգես՝ հեռու այս երկրէն:
Ըսածիս վրայ մտածէ, եւ մի՛ զիս երբեք
Մեղադրեր քու չարչարանքիդ մէջ յետոյ:
Որովհետեւ խորհելու ժամն հիմա է:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Իրենց ծրագիրն այդ է ուրեմն ինծի դէմ:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Այո՛, հազիւ թէ Էլզիրթոս տուն դառնայ:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Ո՛ր էր ատոր համար դառնար փութապէս:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Հէ՛զ դու, անձիդ դէմ ի՞նչ է քու այդ փափագդ:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Թող գայ, ծրագիր եթէ ունի այդպիսի:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Որպէս զի դուն չարչարուի՛ս, խելքդ ո՛ր գընաց:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Կրցածիս չափ ձենէ հեռու փախչելու:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Դուն քու կեանքիդ վըրայ չունի՛ս բընաւ հոգ:

ԷԼԵԿՏՐԱ

Քաղցր է իմ կեանքս, եւ արժանի հիացման:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Քաղցրը կ'ըլլար թէ լաւ խորհել գիտնայիր:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Սիրելիներս մատնել ինձ մի սորվեցներ:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Ըսածս այդ չէ, այլ տեղիք տալ զօրութեան:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Ատ քեզ պահէ, իմ բընութիւնս ուրիշ է:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Լաւ է սակայն անմըտութեամբ չըմենիլ:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Մենեմք, հարկ է եթէ, բայց հօր վրէժն առած:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Բայց գիտեմ, հայրն այս բաներուն կը ներէ:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Կրնան վատերն հաւանիլ այդ խօսքերուդ:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Արդ չեմ մըտիկ ընել, խրատիս հետեւի:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Ո՛չ, ո՛չ. երբեք այդքան յիմար չըլլայի:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Պէտք է ուրեմն ուղիս առաջ տանիմ ես:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Բայց ո՛ւր կ'երթաս, որո՞ւ կ'տանիս այդ ձօներն:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Կը դրկէ մայրս՝ հօրքոն շիրմին ձօն հեղուլ:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Ի՞նչ կ'ըսես. իր պի՛նտ ուհերիմ՝ թշնամու՛ն:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Զոր ըսպաննեց ի՛նքն իսկ ըսել կ'ուզես դու:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Դրդըւած ո՞ր սիրելիէն ըրաւ զայս:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Գիշերային արհաւիրքէ մը կարծեմ:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Դի՞ք հայրենի, անդ գտնէ մեզ օգնեցէ՞ք:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Այդ տագնապներն ի՛նչ խրախոյս քեզ կը չնշեն:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Եթէ տեսիլն ըսես՝ կ'ըսեմ այն ատեն:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Իմ ունեցած տեղեկութիւնս շատ քիչ է:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Գիտցածդ ըսէ. շատ անգամ շատ քիչ խօսքեր
Եղան մարդոց ի փրկութիւն կամ կորուստ:

ՔՐԻՍՏՈՅԵՄԻՍ

Կ'ըսեն թէ նէ տեսեր է քու եւ իմ հայրս
Երկրորդ անգամ ի լոյս եկած եւ յետոյ
Առնելով իր երբեմնեւ կրած գաւազանն
Որ Էպիսթին ձեռքն է հիմա, տեկեր է
Զայն ընտանի կրակարանին վըրայ հոն,
Եւ բողբոջեր է անկէ ոստ մը կանանչ,
Ամբողջ Միկէնքն իր շուքին տակ ծածկելով:
Ես այս բաները լըսեցի բուն անկէ
Որ ներկայ է եղեր երբ նէ կը պատմէր
Առեգակին՝ գիշերային իր երազն՝:
Ես աւելի բան չեմ գիտեր, բայց միայն
Թէ կը դրկէ զիս իր վախին պատճառաւ:
Արդ ընտանի աստուածներուն անունով
Քեզ կ'աղաչեմ, մըտիկ ըրէ խորհուրդիս,
Եւ մի գիմեր կործանումիդ՝ անխորհուրդ:
Զի եթէ իմ խըրատս հիմա չընդունիս,
Վիշտն յետոյ քեզ պիտի դառնալ տայ անոր:

ԷԼԵԱՏՐԱ

Բայց, սիրելի, ձեռքդ ունեցած բաներէդ
Զըլլայ թէ դուն շիրմին ձօնես նըւէրներ.
Պիտի 'լլայի դուն մեղապարտ, ամպարիշտ՝
Հեղուով մեր հօր՝ ատելի կնո՛ջ նըւէրներն:
Այլ հովին տուր զանոնք եւ կամ թէ ծածկէ
Հոգին մէջ խոր, որ անոնցմէ ոչ մէկ բան
Զըհասնի բնաւ երբեք մեր հօր դամբանին.
Այլ աւագին տակ թող պահուին այդ գանձերն
Իրեն համար, որ երբ մեռնի վրան հեղուն:
Եւ ի՞նչ, եթէ ամենալիբ կին չըլլար,
Կը յանդըզնէ՛ր այդ գարշելի նըւէրներն
Հեղուլ անո՞ր վըրայ զոր ինք փողոտեց:
Եւ կը կարծե՛ս որ ան սիրով ընդունի
Իր շիրմին մէջ նըւէրները անոր,
Որ ջարդեց գի՛նքն անարգաբար՝ իբր ոսոխ,

1. Հին հելլենները սովորութիւն ունէին իրենց կամ-
կանելի երազները առտուան դէմ արեգակին պատմելու:

Ուսարեան բիծերը իր գլխուն վրայ սրբեց
 Որ մաքրուէ՛. դուն կը կարծես որ քառուի
 Հսպանութիւնը այդպիսի նուէրներով:
 Այ երբեք. դուն մէկդի թող այդ նուէրներն,
 Եւ իմ ու քու գլխէդ մագի խոպապներ
 Կտրէ՛, (աւանդ, քիչ բան կու տամ, բայց կու տամ
 Ինչ որ ունիմ), եւ տա՛ր իրեն, անխնամ
 Կամըս եւ այս կամար գօտին անպաճոյճ:
 Իր չիբմին վրայ ինկած իրեն աղաչէ
 Որ քայ երկրի ծոցէն դուրս մեզ օգնելու
 Մեր թշնամեաց դէմ. թող իր ճեռն Որեստէս
 Գայ կենդանի՝ հըզօր բազկով կոխելու
 Թշնամիները առաթուր, որպէս զի
 Ասկէ յետոյ մեծափարթամ մեր ձեռքերն
 Պըսական իր չիբիմը պերճ ձօներով:
 Ես կը կարծեմ թէ ան դիտմամբ զրկեր է
 Կլիտեմնեստրին՝ չարագուշակ այն տեսիլն:
 Բայց քոյր, ինծի այս բաներուն մէջ ձեռք տուր,
 Օգնէ ինծի եւ քեզի, նշնապէս օգնէ
 Բոլոր մարդոց մէջ ամենէն սիրելւոյն՝
 Հասարակաց մեր հօր՝ որ դժոխք կը պառկի:

ՊԱՐ

Ամպարիշտ բան չըխօսեցաւ օրիորդն.
 Դուն թէ իրեն հետեւիս՝ լաւ պիտի 'նես:

ՔՐԻՍՏՈՓՈՐՈՍ

Պիտի 'նեմ, խելք չէ երկուքի դէմ կոռուի,
 Բայց պէտք է շուտ գործեմ. իսկ դուք լուռ կեցեք,
 Սիրելիներ, աստուածներուն անունով,
 Եւ ընելիքըս ոչ մէկուն մի՛ ըսէք.
 Զի եթէ մայրըս այս բաներն իմանայ,
 Յանդգնութիւնս սուղի պիտի նստեցնէ:

ՊԱՐ

Եթէ չեմ ծընած ես
 Գուշակ անմիտ եւ թափուր
 Իմաստուն հանճարէ,
 Գայ պիտի նախ հըմայո՞ղ
 Արդարութիւնը՝ ձեռքին մէջ կըրելով
 Զօրութիւն մ'արգարակ.

Ո՛վ որդեակ, պիտի գայ քիչ ատենէն:
 Քաղցրաշունչ այդ երագն
 Որ դեռ նոր լըսեցի
 Վստահութիւնըս վառեց:
 Այ քու հայրդ, պետն Յունաց,
 Այ տապարն հինաւուրց
 Պղընձազուռ՝ երկսայրի
 Որ սպանեցի զանիկա
 Ահռելի ձաղանքով,
 Այն սոսկալի ոճիրը չեն մոռցած բնաւ: —
 Պիտի գայ նատաղին՝
 Պղընձոտնեայ, բազմաձեռն
 Եւ բազմոտըն, դժնէ
 Դարանուս ծածկըւած:
 Զի անիկա կը հալածէ մրցաւորներն
 Աղծապիղծ՝ վառաշոտ՝

Արիւնուշտ, անօրէն զուգութեանց

Ահա ինչ որ ինծի
 Խըրախոյս կը շնէ,
 Որ պիտի այդ նըշանն՝

Ըլլայ վըճիւր մահուան

Անոնց որ զայն գործեցին,
 Եւ իրենց մեղսակցաց,
 Պատգաճներն, երազներն
 Ապագան չեն, ցուցներ
 Մահացուաց, թէ երբեք

Գիշերական այս տեսիլն
 Յաշոգութեամբ գլուխ չելլէ: —

Ո՛վ Պելոփսի վաղնշուց
 Բազմավատակ կառարչաւ,

Այս երկրին ճրքան մահաբեր եղար դուն.
 Յորմէհսէն Միրտիլոս՝
 Ոսկի կառքէն պախալէժ
 Գըլորեցաւ դէպ ի ծով,
 Ու քնացաւ մահ մը դժնէ,
 Զըպակսեցան այս տունէն
 Անագորոյն աղէտներն:

(Շարունակելի)

ԹՐԳՄ. Հ. Ա. ՂԱԽԻՅԱՆ

1. Ազամենտի գլխուն կամ մազերուն վրայ սրբեց իր արեւնաթաւ. ձեռքերը սպանութենէն վերջ.
2. Աստաղին Դժոխքի վրէժխղիւր զահէն է, որ իր բուռնան համար բազմոտ՝ բազմաձեռն կ'ընուի. իսկ պղնձոտնեայ՝ անխռնութեանը համար.
3. Արիւնուշտը իր քեզին նշանը. որ եթէ՝ չկատարուի, հիմաքներն ու զից պատգաճները այլ եւս բան մը

պիտի չնշանակեն:

4. Որդի Հեթմէն, կառավար Խումայոսի. որմէ խաւաւանգել ուզելով Պելոփս կառարչաւին մրցանակ անոր իպոգրամիա դուտըն, խորտակել տուաւ կառքը, եւ Միրտիլը ծովալէժ կորնցրց. որով իր բողոքին վրայ առ ատուածները, Պելոպեան տունէն, որոնցմէ էին եւ Արիւնուշտը, աղէտները չպակեցան: